

Elwira Zaděcka

**PERSPEKTYWA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-
PEDAGOGICZNEJ W PROCESIE WDRAŻANIA NOWEJ
FORMUŁY WSPOMAGANIA ROZWOJU SZKÓŁ**

Warszawa 2015

Wspomaganie pracy szkół i przedszkoli to zadanie, które zgodnie z obowiązującym prawem zostało powierzone od 1 stycznia 2016 roku poradniom psychologiczno-pedagogicznym, bibliotekom pedagogicznym oraz ośrodkom doskonalenia nauczycieli. Pracownicy wymienionych placówek będą mieli obowiązek:

- wspomaganie rozwoju szkół poprzez: pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły, ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb, zaplanowanie form wspomagania i ich realizację, wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków z realizacji zaplanowanych form wspomagania;
- organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek oświatowych.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomaganie szkół” ma dwa cele do realizacji:

- opracowanie i wdrożenie nowego modelu wspomaganie rozwoju szkół w Gminie miejskiej Kraków
- monitorowanie procesu wdrażania w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Odwołując się do doświadczeń projektu pilotażowego stwierdzamy, iż jest pewne minimum wiedzy na temat wspomaganie jaką powinien posiadać każdy dyrektor szkoły i nauczyciel, jak również pracownik instytucji realizującej proces wspomaganie. Wdrażanie procesowego wspomaganie na terenie szkół i poradni powinna poprzedzać refleksja nad tym, czym jest procesowe wspomaganie, jakie istotne warunki muszą być spełnione, czym różni się ono od dotychczasowego podejścia, jakie mogą być korzyści dla szkoły z pracy w tym modelu. To prawdopodobnie zwiększy motywację do działania wszystkich zainteresowanych, wpłynie na to że zmieni się model pracy na terenie szkoły, zmniejszy opór wśród pracowników poradni.

Prowadząc działania wdrożeniowe procesu wspomaganie w danym regionie należy uwzględnić następujące zagadnienia w dyskusji:

- wspomaganie jest procesem, co oznacza że odchodzi się od pojedynczych form doskonalenia, na rzecz długofalowych form pomocy szkole lub placówce,
- w procesie wspomaganie uwzględnia się efekty kształcenia, w szczególności wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej szkoły lub placówki, oraz wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych,
- w procesie wspomaganie działania dostosowane są do kierunków polityki oświatowej państwa i wprowadzanych zmian w systemie oświaty,
- wspomaganie w danej szkole adresowane jest do wszystkich osób lub grup, zakłada ich aktywne uczestnictwo w całym procesie,
- wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły i odpowiada na jej specyficzne potrzeby,
- wspomaganie pomaga szkole w rozwiązywaniu problemów, a co za tym idzie nie wyręcza jej i nie narzuca rozwiązań; to szkoła bierze odpowiedzialność za całość podejmowanych działań i za ich efekty,

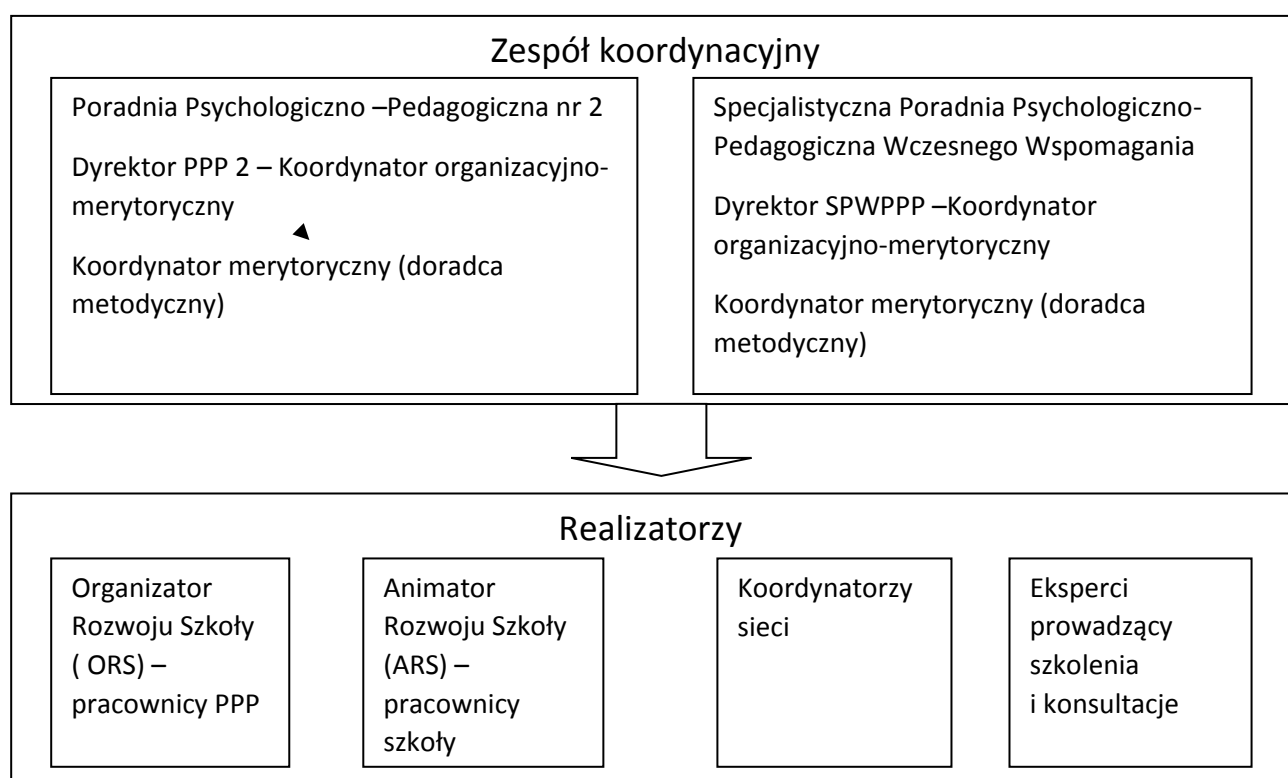
Elwira Zadęcka • Perspektywa Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w procesie wdrażania nowej formuły wspomaganie rozwoju szkół •

- szkoła traktowana jest jako organizacja ucząca się, której warunkiem funkcjonowania jest: mistrzostwo osobiste, modele myślowe, wspólna wizja, zespołowe uczenie się, myślenie systemowe.

Prowadzenie skutecznego i efektywnego procesu wspomaganie wymagałoby współpracy partnerskiej przede wszystkim: poradni psychologiczno – pedagogicznej, biblioteki pedagogicznej, ośrodka doskonalenia nauczycieli i innych instytucji na danym terenie. Każda z nich realizowałaby działania zgodne z własnymi zadaniami i kompetencjami pracowników, a całość oferowanej pomocy miałaby charakter kompleksowy. Model organizacyjny wspomaganie rozwoju szkół będzie zależny od rodzaju i ilości placówek jakie znajdują się w danym regionie.

Model zaproponowany w Krakowie jako głównych koordynatorów wskazuje poradnie psychologiczno - pedagogiczne (w tym specjalistyczne), ponieważ nie mamy na terenie gminy ośrodka doskonalenia nauczycieli oraz biblioteki pedagogicznej.

Schemat organizacyjny w projekcie pilotażowym „Nowa jakość edukacji w Gminie miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomaganie szkół”

Zespół koordynacyjny ma świadomość konieczności budowania modelu opartego na partnerstwie wielu instytucji. Partnerstwo rozumiane jako współpraca i łączenie lokalnych zasobów przy realizacji określonych zadań, gdzie zostaje wypracowany system trwałych więzi i relacji łączących poszczególnych partnerów wspierających działania różnorodnych jednostek, organizacji, firm, sektorów. Partnerstwo daje możliwość korzystania ze wspólnych

zasobów, umożliwia wymianę myśli i doświadczeń, sprzyja podejmowaniu i realizacji wspólnych inicjatyw. Podjęto współpracę z takimi partnerami jak:

- Uczelnie wyższe – pozyskiwanie ekspertów do realizacji szkoleń na terenie szkół, podejmowanie wspólnej dyskusji na temat procesu wspomaganie i roli poszczególnych instytucji,
- Biblioteki – organizacja sieci problemowych dla bibliotekarzy, przygotowywanie bibliografii do poszczególnych tematów szkoleń nauczycieli, wspólna organizacja konferencji i spotkań z nauczycielami.

Współpraca poradni z wymienionymi partnerami umożliwi nie tylko realizację zadań z zakresu wspomaganie rozwoju szkół, ale także wesprze realizację pozostałych zadań poradni.

Dyrektor poradni odpowiedzialny jest za realizację nowego zadania poradni dotyczącego procesowego wspomaganie rozwoju szkół. Prowadzone działania wymagają dodatkowego czasu i zaangażowania ze strony dyrektora zarówno w obszarze merytorycznym, a także organizacyjnym i finansowym. Dlatego korzystnym rozwiązaniem dla realizacji zadań projektowych było zatrudnienie w poradniach 2 koordynatorów merytorycznych (doradców metodycznych), którzy wspierają dyrektora w realizacji zaplanowanych działań w zakresie wspomaganie. Stanowią również źródło informacji dla dyrektora poradni i pracowników w zakresie dydaktyki i metodyki nauczania, są wsparciem w procesie konstruowania planu rozwoju szkoły, dostarczają informacji na temat realiów działania szkoły. W ramach całego etatu pracownicy wykonują działania z zakresu wspomaganie, realizowane w obszarach:

- merytorycznym: opracowanie koncepcji pilotażu, przygotowanie dokumentacji potrzebnej do realizacji działań pilotażowych, wsparcie merytoryczne ORS, ARS, koordynatorów sieci, udział w pracach zespołu koordynacyjnego,
- organizacyjnym: dobór ekspertów i kontakt z nimi w celu doprecyzowania tematyki szkoleń, nadzorowanie wspólnie z dyrektorem poradni planowej realizacji działań projektowych,
- prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia: koordynatorów sieci, ORS, ARS,
- prowadzenie we współpracy z dyrektorem poradni działań informacyjnych dla dyrektorów szkół i przedszkoli na temat procesowego modelu wspomaganie.

Jak wynika z *Rozporządzenia MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych* - poradnie uczestniczą w szkole w pełnym procesie wspomaganie tzn. że pracownik poradni towarzyszy nauczycielom od momentu diagnozy aż do podsumowania i analizy końcowej podjętych działań. Pracownicy poradni, podobnie jak ich dyrektor, musieli zaangażować dodatkowy czas, przede wszystkim na przygotowanie się do procesu wspomaganie, a w dalszej kolejności na realizację konkretnych zadań w zakresie wspomaganie. Proces przygotowawczy obejmował zapoznanie się z nową koncepcją wspomaganie, zawierał również poznanie narzędzi pracy grupowej oraz scenariusza warsztatu diagnostycznego. Wszyscy pracownicy obu poradni uczestniczyli w warsztacie

diagnostycznym prowadzonym według zaproponowanego scenariusza przez koordynatorów merytorycznych, pracując zagadnienia własnej placówki.

Do realizacji zadań projektu pilotażowego wytypowano pracowników w obu poradniach. W jednej z poradni przyjęto następujące kryteria: doświadczenie w pracy grupowej (niekoniecznie z dorosłymi) lub posiadane kwalifikacje trenerskie (coachingowe i inne w zakresie pracy z grupą) oraz kompetencje osobiste (wysokie kompetencje społeczne i komunikacyjne). W drugiej z poradni wszyscy pracownicy ukończyli szkolenie ORE w ramach zamówienia pn.: "Przeprowadzenie szkoleń dla 500 osób, w tym w szczególności nauczycieli i pracowników instytucji wsparcia szkoły w zakresie zadań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji", ale brakowało im doświadczenia w pracy z grupą, szczególnie z osobami dorosłymi. Wstępne obserwacje poczynione przez koordynatorów projektu oraz informacje uzyskane od samych realizatorów (ORS-ów), wskazują że osoba która z ramienia poradni zajmuje się wspomaganie powinna posiadać wcześniej wspomniane kompetencje i kwalifikacje. Stąd można wnioskować, że nie każdy pracownik poradni podejmie zadania związane ze wspomaganie rozwoju szkół, dlatego dyrektor placówki będzie zmuszony powołać zespół pracowników do realizacji tych zadań. Należy również przewidywać trudności organizacyjne na terenie poradni wynikające z nadmiernej ilości zadań. Prawdopodobnie wydłuży się także czas oczekiwania na diagnozę czy zajęcia terapeutyczne przez klientów poradni. Wyznaczeni przez dyrektora pracownicy będą prowadzić proces wspomaganie na terenie szkół i wykonywać część dotychczasowych zadań. Pozostali pracownicy będą zmuszeni do przejęcia pozostałych zadań swoich współpracowników. Dużym wsparciem dla poradni byłoby przyznanie dodatkowych etatów na realizację zadań w obszarze wspomaganie.

Kolejny wniosek który nasuwa się to: liczba szkół jakie będą mogły być objęte pełnym, procesowym wspomaganie w danym rejonie będzie ograniczona i będzie zależna od możliwości poradni. To, jak wyżej wspomniałam, w pierwszej kolejności zależy od liczby pracowników zajmujących się wspomaganie w danej poradni. Ponadto towarzyszenie szkole w pełnym procesie wspomaganie wymaga dużego zaangażowania czasowego od pracownika poradni, dlatego liczba szkół z jakimi będzie on współpracował w tym zakresie będzie niewielka. W tej sytuacji, wydaje nam się, że przygotowanie zasobów osobowych (ARS-ów) w danej szkole do realizacji procesu wspomaganie jest konieczne. Dlatego, rozpoczynając działania w danej szkole prosimy dyrektora szkoły o wskazanie osoby (najchętniej kilku osób), które byłyby odpowiedzialne za proces wspomaganie na terenie placówki. Liczymy, że jeśli szkoła doświadczy tego procesu przy aktywnym udziale swoich ARS-ów, to w kolejnych latach będą oni prowadzić ten proces samodzielnie z doraźną pomocą pracowników poradni. Oczywiście przewidujemy, o tym też mówią na spotkaniach ARS-owie, że pracownicy poradni będą proszeni o przeprowadzenie warsztatu diagnostycznego oraz ewentualne konsultacje lub innego rodzaju wsparcie. Być może, w dalszej perspektywie, powstanie kolejna sieć współpracy i samokształcenia, adresowana do ARS-ów ze szkół które brały udział w pełnym procesie wspomaganie. Stworzy się im przestrzeń do zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, wymiany doświadczeń, wspólnej pracy nad nowymi rozwiązaniami.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomaganie szkół” jest w całości finansowany ze środków Gminy miejskiej Kraków. Środki finansowe przekazano do 2 poradni krakowskich tj. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 oraz Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej. W ramach uzyskanych środków sfinansowano:

- szkolenia i konsultacje prowadzone przez ekspertów w szkołach oraz w sieciach współpracy i samokształcenia (20 godzin w szkole i 10 godzin w sieci),
- pracę koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia (12 sieci przedmiotowych),
- organizację 2 konferencji,
- etat pracownika administracyjnego zatrudnionego do obsługi projektu (po ½ etatu na poradnię),
- zakup komputera i materiałów biurowych.

Bardzo korzystnie oceniamy możliwość zatrudniania ekspertów oraz koordynatorów sieci bez konieczności stosowania procedury przetargowej. Mogliśmy w pełni skoncentrować się na kompetencjach eksperta i jego dotychczasowym doświadczeniu oraz zawartości merytorycznej szkolenia. Spotkanie z pracownikami szkoły (ARS-ami) potwierdziło, że zastosowane kryteria doboru ekspertów wpłynęły na wysoką jakość dotychczas przeprowadzonych szkoleń.

W dalszej perspektywie tj. po zakończeniu działań pilotażowych, wskazane byłoby wsparcie finansowe w zakresie:

- pracy koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia,
- organizacji konferencji, spotkań szkoleniowych,
- zakupu sprzętu i materiałów biurowych,
- dodatkowych etatów dla specjalistów prowadzących wspomaganie.

Z uwagi na kwestie organizacyjne, korzystne byłoby również dalsze zatrudnienie w poradni koordynatora merytorycznego (doradcy metodycznego) oraz pracownika administracyjnego.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomaganie szkół” jest na wstępnym etapie wdrażania, działania rozpoczęliśmy w styczniu. Do tej pory przeprowadziliśmy spotkania z dyrektorami oraz warsztaty diagnostyczne z nauczycielami, trwają spotkania z ekspertami, odbywają się pierwsze sesje implementacyjne w szkołach. Kolejne wnioski będą pojawiać się sukcesywnie. Niemniej jednak trzeba pamiętać, że jest to nowe zadanie dla Poradni, a tym samym nowe wyzwanie z którym muszą się one zmierzyć. Ważne, aby poradnie miały w tym procesie wsparcie władz samorządowych oraz instytucji zajmujących się wspomaganie rozwoju szkół.

Kraków 23.04.2015 r.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl